

NYMPHAEA Folia naturae Bihariae	XLI	135 - 172	Oradea, 2014
---	------------	------------------	---------------------

Rezervații naturale și monumente ale naturii din Județul Bihor în acte legislative

Radu Robert HUZA

*Muzeul Țării Crișurilor – Bd. Dacia nr.1-3, 410464 Oradea, România
e-mail: robert_huza@yahoo.com*

Rezumat. Lucrarea de față se dorește o revizuire sintetică a rezervațiilor naturale și monumentelor naturii din județul Bihor având la bază date extrase din documentele legislative de înființare, în speranța că vor fi aduse unele clarificări utile atât instituțiilor guvernamentale ce au în gestiune ariile naturale protejate din județul Bihor cât și custozilor sau administrațiilor locale ce au tangență cu acestea.

Abstract. The aim of the present paper is a synthetic revision of natural reserves and nature's monuments from Bihor County, based on data extracted from legislative documents related to their foundation. Hopefully, this will bring useful clarifications to governmental institutions which have protected areas from Bihor County in their management, as well as to custodians and local administrations related to these areas.

Considerații generale

Județul Bihor ocupă poziția a doua în România, după județul Alba, ca număr de arii naturale protejate, având pe teritoriul său 38 de situri Natura 2000 (30 de SCI și 8 SPA), 2 parcuri naturale, 63 de rezervații naturale și monumente ale naturii de importanță națională (65, dacă *Avenul din Hoanca Urzicarului și Peștera din Piatra Ponorului* vor fi considerate ca aparținând județului Bihor) și 2 rezervații naturale de interes județean.

Dacă siturile Natura 2000 și parcurile naturale au un statut, cât de cât, bine definit, nu la fel se prezintă situația în cazul rezervațiilor naturale și monumentelor naturii. Rezervațiile naturale și monumentele naturii de interes național, multe dintre ele incluse în situri natura 2000 și parcuri naturale/naționale, au fost declarate prin Legea nr. 5 din 2000 și H.G. nr. 2151 din 2005. În Legea nr. 5 din 2000 ele apar, în anexe, înșiruite tabelar, menționându-se doar: *nr. crt.*, *denumirea*, *localizarea (comuna/satul)* și *suprafața (ha)*, fără o prezentare mai detaliată, gen *formular standard*, ca și în cazul siturilor Natura 2000. Este o consecință a lipsei de informații la nivel ministerial (și, probabil, la nivel local), cauzată de modul simplist în care au fost declarate, la înființare, aceste rezervații și monumente ale naturii, dar și de incapacitatea, după 1990, a factorilor responsabili de a gestiona și de a clarifica unele aspecte legate de: data înființării, localizarea perimetrului ocrotit (pe hartă și pe teren), suprafața exactă, denumirea corectă etc. Această situație, remarcată în Bihor, o regăsim și la nivel național, fapt pentru care Ministerul mediului lucrează, în prezent, la delimitarea cât mai exactă, a acestor arii naturale protejate și includerea lor într-un act legislativ.

La elaborarea acestei lucrări au fost utilizate informații din documentele legislative ale vremii (decizii de înființare), emise înainte de 1990, de către conducerea administrațiilor ce s-au succedat în această zonă (Sfatul Popular al Regiunii Crișana, Consiliul Popular al Județului Bihor, Consiliul Județean Bihor), referate de specialitate (Comitetul de Cultură și Artă, Consiliul de Îndrumare pentru Ocrotirea Naturii a Județului Bihor), corespondență (Muzeul Țării Crișurilor). Documentele studiate provin din arhiva Consiliului Județean Bihor și sunt copii după referate și decizii dactilografiate (semnate, înregistrate și ștampilate) dar și decizii tipărite, ulterior, în *Buletinul oficial al Consiliul popular al județului Bihor* sau *Monitorul oficial al județului Bihor* (extrase).

Cel mai vechi document la care am avut acces este din anul 1967 (Decizia nr. 55 din 14 ianuarie, text dactilografiat). Există, în anumite lucrări din domeniu (Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor), trimiteri la acte normative și mai vechi, ce ar putea „îmbătrâni” unele rezervații naturale bihorene, dar, în arhivele cercetate, ele nu au putut fi găsite.

Este de remarcat rolul pe care Muzeul Țării Crișurilor l-a avut în cercetarea, ocrotirea și popularizarea patrimoniului natural din vestul țării, muzeul orădean fiind instituția care, până în 1990, a coordonat, științific și nu numai, acest domeniu. Într-un referat al Comitetului de Cultură și Artă - nr. 510 din 12 mai 1971 - cu privire la reorganizarea *Consiliului județean de îndrumare pentru ocrotirea naturii*, format din 13 membri, găsim în componența acestuia, 3 angajați ai muzeului orădean: președinte - Jurcsak Tiberiu, șef secție științe naturale; secretar - Paina Mircea, muzeograf la secția de științe naturale și membru - Giurcă Virgil, directorul muzeului.

La propunerile specialiștilor de la Secția de Științe ale Naturii au fost declarate, la nivel local, majoritatea rezervațiilor naturale și monumentelor naturii existente în prezent, în special cele de tip paleontologic și botanic. *Locul fosilifer de pe Dealul Șomleu, Locul fosilifer din Valea Lionii - Peștiș, Lentila 204 Brusturi - Cornet* sunt doar câteva dintre punctele fosilifere, mai importante, pe care specialiștii muzeului de la Secția de Științe ale Naturii le-au cercetat și propus ca rezervații naturale, în anii 70 - 80. Rezultatele studiilor au fost publicate în anuarul muzeului *Nymphaea – Folia naturae Bihariae*, iar în colecția de paleontologie sunt conservate eșantioanele recoltate din punctele fosilifere devenite rezervații paleontologice.

Rezervațiile naturale și monumentele naturii din județul Bihor, până în 1990, existau mai mult pe hârtie. Cu o semnalare vagă pe teren, fără o delimitare clară și fără structuri de administrare proprii, ele au fost date în grija primăriilor sau, după caz, a ocoalelor silvice pe teritoriul cărora erau situate. După înființarea, în 1990, a Ministerului Mediului și a structurilor teritoriale (Agențiile pentru Protecția Mediului) responsabilitățile pe linie de protecția mediului, inclusiv a ariilor naturale protejate, au fost preluate de către acestea. Abia după 2003 rezervațiile naturale și monumentele naturii au putut fi preluate în custodie sau în administrare, de către persoane fizice sau juridice, prin proceduri stabilite la nivel ministerial, prin Ordinul ministrului agriculturii, pădurilor, apelor și mediului nr. 850 din 2003 și următoarele. Ministerul Mediului are în prezent o misiune dificilă de a aduce corecții ariilor naturale protejate, în special rezervațiilor și monumentelor naturii „moștenite” de la vechile administrații locale. Informațiile se găsesc însă în teritoriu, nu la minister, fapt ce necesită colaborare, dialog, între capitală și provincie.

Poate nu era lipsită de interes propunerea pe care am făcut-o cu ani în urmă într-un mediu politic local, ca ministerul să „lase” consiliilor județene *administrarea* ariilor naturale protejate, de pe teritoriul lor administrativ, cu posibilitatea ca acestea, la rândul lor, să le „ofere”, în *custodie*, factorilor locali interesați: ONG-uri, firme, primării, asigurând astfel o descentralizare și un management mult mai eficient.

Scurt istoric

Rezervația de la Băile Episcopești – Lacul cu nuferi și albia Pârâului Peța din stațiunea Băile 1 Mai, comuna Sânmartin – a fost prima rezervație naturală din județul Bihor, declarată în 1932, prin Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 1149, la un an după ce nufărul termal (*Nymphaea lotus var. thermalis*) primise statutul de monument al naturii, prin Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 148 din 1931.

În 1955, prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1625, pe harta județului

Bihor, prin mai apar 3 noi rezervații naturale: Defileul Crișului Repede, Cetățile Ponorului și Valea Galbenei.

Până în 1968, prin Decizii ale Sfatului Popular al Regiunii Crișana sunt înființate încă 17 monumente ale naturii și rezervații științifice: Astfel, în 1967, prin Decizia nr. 55 din 14 ianuarie, sunt declarate ca având regim de protecție: *Peștera de la Vadu Crișului*, *Peștera Vântului* de la Șuncuiuș, *Peștera cu apă* din Valea Leșului, *Punctul fosilifer de la Valea Crișului* (Valea Negruții), *Cetatea Rădesei – Izvoarele Someșului Cald*, *Cascada Bohodeiului*, *Izbucul de la Ponoarele* – comuna Cărpinet, *Peștera Meziad*, *Peștera Măgura*, *Peștera Corbeasca*, *Peștera din Dealul Cernei*, *Valea Sighiștelului*, *Bălțile din Valea Ierului*, *Locul denumit „Hărtiaș”* dintre Otomani și Tarcea și „*Insula mare*” de lângă Cheșereu, *Punctul fosilifer de la Betfia* (Dealul Șomleului), *Punctul fosilifer de la Tășad* (Valea Cernișoarei), *Punctul fosilifer de la Miheleu* (locul denumit Piatra Neamțului).

În perioada 1968-1989 Consiliul Popular al Județului Bihor adoptă patru decizii, prin care se înființează, la propunerile Comitetului de Cultură și Artă al județului Bihor și ale Muzeului Țării Crișurilor, noi rezervații naturale. Vor fi menționate, pentru fiecare *Decizie* în parte, doar arii naturale protejate nou înființate, cu denumirile din actele oficiale ale vremii și, unde este cazul, se va face trimitere la denumirea actuală, din Legea nr. 5 din 2000.

În 1971, prin Decizia nr. 261 din 20 mai, sunt incluse în patrimoniul județului încă două rezervații naturale: *Pietrele Boghii*, *Poiana cu narcise de la Goroniște* (Gurbediu), un loc fosilifer: *Locul fosilifer din Valea Lionii* (Peștiș) și o peșteră: *Peștera Ciurului Izbuc*.

În 1981, prin Decizia nr. 22 din 23 ianuarie, se mai adaugă, la propunerile Muzeului Țării Crișurilor, la lista precedentă, cinci rezervații botanice: *Dealul Pacău*, *Lacul Cicoș*, *Pășunea cu „Corynephorus” de la Voievozi*, *Turbăriile din Padiș* (= *Molhașurile din Valea Izbucelor*, în Legea nr. 5 din 2000), *Fâneața din Valea Roșie*, o rezervație zoologică: *Izvoarele subtermale de la Răbăgani*, șase rezervații mixte: *Platoul carstic Padiș*, *Depresiunea Vărășoia*, *Poiana Ponor*, *Depresiunea Bălileasa*, *Vârful Biserica Moțului*, *Platoul carstic „Lumea Pierdută”*, *Groapa de la Barsa*, *Poiana Florilor*, patru rezervații geologice: *Poarta Bihorului*, *Valea Seacă*, *Groapa Ruginoasă*, *Pietrele Galbenei*, *Piatra Bulzului*, două rezervații paleontologice: *Lentila 204 Brusturi-Cornet*, *Gruul Pietrii* și o rezervație speologică: *Peștera Urșilor de la Chișcău*. Tot în 1981, Muzeul Țării Crișurilor aduce completări la decizia anterioară și prin Decizia nr. 251 din 20 iunie mai sunt adăugate la lista roșie trei rezervații botanice: *Rezervația cu liliacul transilvănean* (2 ha), *Vârful Boceasa* (cca.100 ha), *Pădurea cu narcise* (50 ha), o rezervație zoologică: *Colonia de păsări din Rădvani* (50 ha), o rezervație mixtă: *Complexul sistemului hidrologic Valea Rece* (80 ha), o rezervație paleontologică: *Punctul*

fosilifer de la Cornișel (0,5 ha) și șapte rezervații speologice: *Ghețarul „Focul Viu”, Avenul Borțigului, Peștera lui Micula, Avenul Câmpeneasca-Izbucl Boiu, Peștera Ciurului Ponor, Peștera de la Gălășeni, Peștera Osoiu.*

În 1982, prin Decizia nr. 123 din 15 martie a Consiliului Popular al Județului Bihor, muzeul vine cu 3 noi completări la lista rezervațiilor botanice: *Molhașurile din Valea Izbuclor* (cca. 80 ha), *Versantul sudic al Vârfului Cârligați, Versantul sud-estic al Pietrei Grăitoare* numit *Coasta Brăiesei* și 2 la lista rezervațiilor mixte: *Fânețele naturale din zona de obârșie a Crișului Pietros, Ferice Plai și Hoanca.*

După 1990 apare un act normativ al administrației locale, Decizia nr. 19 din 14 februarie 1995 a Consiliului Județean Bihor, cu un inventar complet al ariilor naturale protejate din județ, întregit cu cinci noi rezervații speologice: *Peștera Vacii, Peștera Gruieț, Peștera Farcu, Peștera Igrîța și Peștera Toplița* și o rezervație mixtă: *Defileul Crișului Negru la Borz.*

Prin Legea nr. 5 din 6 martie 2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a – zone protejate sunt declarate ariile naturale protejate de interes național, județul Bihor figurând cu un parc natural și 60 de rezervații naturale și monumente ale naturii.

Hotărârea de Guvern nr. 2.151 din 30 noiembrie 2004 instituie regimul de arie naturală protejată pentru noi zone din România. În Bihor mai apar, astfel, încă trei rezervații naturale și monumente ale naturii: *Peștera Smeilor de la Onceasa, Complexul Carstic din Valea Ponorului și Sistemul Carstic Peștera Cerbului – Avenul cu Vacă.*

În 2005, Consiliul Județean Bihor, prin Hotărârea nr.101 din 30 august, instituie regimul de protecție (conservare) asupra coloniei de stârci cenușii situată pe teritoriul administrativ al localității Olosig, orașul Săcuieni – Bihor, precum și trupu de pădure Pucioasa – cu arboret rezervă semincer de stejar cu vârsta 110 ani.

Rezervații naturale și monumente ale naturii de interes național

Rezervațiile naturale sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor habitate și specii naturale importante sub aspect floristic, faunistic, forestier, hidrologic, geologic, speologic, paleontologic, pedologic. Rezervațiile naturale corespund categoriei IV IUCN, și anume *arie de gestionare a habitatelor/speciilor*, arie protejată administrată în special pentru conservare prin intervenții de gospodărire.

Monumente ale naturii sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor elemente naturale cu valoare și semnificație ecologică, științifică, peisagistică deosebite, reprezentate de specii de plante sau animale sălbatice rare, endemice ori amenințate cu dispariția, arbori seculari,

asociații floristice și faunistice, fenomene geologice – peșteri, martori de eroziune, chei, cursuri de apă, cascade și alte manifestări și formațiuni geologice, depozite fosilifere, precum și alte elemente naturale cu valoare de patrimoniu natural prin unicitatea sau raritatea lor. Monumentele naturii corespund categoriei III IUCN și anume *monument natural*: arie protejată administrată în special pentru conservarea elementelor naturale, specifice. Definițiile de mai sus sunt preluate din O.U.G nr. 57 din 20 iunie 2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, Anexa 1, lit. c și d.

1. GROAPA RUGINOASĂ – VALEA SEACĂ

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. D - rezervații geologice, *Valea Seacă – Groapa Ruginoasă*, comuna Pietroasa și orașul Nucet, O.S. Pietroasa – „martor de eroziune de dimensiuni impresionante, cu specii petrografice și mineralogice deosebite”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 3, rezervații (zone, arii) geologice, nr. crt. 3. *Groapa Ruginoasă*, comuna Pietroasa, U.P. III Galbena, u.a. 61,62, 20,40 ha, adm./custode O.S. Sudrigiu, “martori eroziune”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.141. *Groapa Ruginoasă - Valea Seacă* PN - F [n.a.: prescurtare din Legea nr. 5 din 2000, cu semnificația de rezervații naturale incluse în perimetrul parcurilor naționale sau naturale (anexa nr. I, 1.0. Rezervații ale biosferei, parcuri naționale sau naturale, poziția F – Munții Apuseni)], orașul Nucet, satul Băița, (20,40 ha).

2. PIETRELE GALBENEI

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. D - rezervații geologice, *Pietrele Galbenei*, comuna Pietroasa, O.S. Sudrigiu, „promontoriu calcaros cu valoare peisagistică (și punct de belvedere), adăpostește o vegetație calcofilă tipică”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 3, rezervații (zone, arii) geologice, nr. crt. 4. *Pietrele Galbenei*, comuna Pietroasa, cursul mijlociu

al Văii Boga, U.P. III Galbena, u.a. 16, 6,30 ha, adm./custode O.S. Sudrigiu, "promontoriu".

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.142. *Pietrele Galbenei* PN - F, comuna Pietroasa, (6,30 ha).

3. PIATRA BULZULUI

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. D - rezervații geologice, *Piatra Bulzului*, comuna Pietroasa, O.S. Sudrigiu, „clipă calcaroasă (cu coroziuni în formă) antropomorfică de dimensiuni mari, adăpostește pe abrupturi exemplare de tisa”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 3, rezervații (zone, arii) geologice, nr. crt. 5. *Piatra Bulzului*, com. Pietroasa, sat Pietroasa, UP II Aleu, u.a. 76, 1,40 ha, adm./custode O.S. Sudrigiu, “clipă calcaroasă cu exemplare de tisa”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.143. *Piatra Bulzului* PN - F, comuna Pietroasa, (1,40 ha).

4. GHETARUL FOCUL VIU

Actul de înființare:

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. F - rezervații speologice, *Ghețarul Focul Viu*, „cu regim strict de ocrotire”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 8. *Peștera și ghețarul Focul Viu*, comuna Pietroasa, 4 km confl. Valea Boga, U.P. III Galbena, u.a. 10 B, 0, 01 ha, adm./custode O.S. Sudrigiu, “peșteră cu ghețari”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.144. *Ghețarul Focul Viu* PN - F, comuna Pietroasa, (0,10 ha).

5. AVENUL BORTIGULUI

Actul de înființare:

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit.

F - rezervații speologice, *Avenul Borțigului* PN - F, „cu regim strict de ocrotire”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 9. *Avenul Borțigului*, comuna Pietroasa, 6 km E confl. Valea Boga, U.P. III Galbena, u.a. 32, 0,01 ha, adm./custode O.S. Sudrigiu, “peșteră cu ghețari”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.145. *Avenul Borțigului* PN - F, comuna Pietroasa, (0,10 ha).

6. VÂRFUL BUTEASA

Actul de înființare:

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. A - rezervații botanice, *Vârful Boceasa* (Remeți), “cu vegetație subalpină cu pâlcuri de *Pinus mugo*”, cca. 100 ha.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații (zone, arii) botanice, nr. crt. 9. *Vârful Bociasa* (*Bunteasa*), comuna Bulz, topo 164, sc. 1: 25.000, izv. Văii ladei, zona Stâna de Vale, adm. primăria, “vegetație subalpină (pâlcuri de *Pinus mugo*)”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.146. *Vârful Buteasa*, comuna Bulz, 2,00 ha.

7. MOLHAȘURILE DIN VALEA IZBUCELOR

Actul de înființare:

Decizia nr. 123 din 1982 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. A - rezervații botanice, *Molhașurile din Valea Izbuclor*, comuna Budureasa, „cuprinde turbării nefalsificate din Munții Apuseni, printre cele mai autentice din țară”, cca. 80 ha.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații (zone, arii) botanice, nr. crt. 9. *Molhașurile Izbuclor*, comuna Pietroasa, topo 202-206, sc. 1: 25.000, izv. Văii Bătrâna, SV de vârful Vânăta, adm. primăria, “turbării”, 80 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.147. *Molhașurile din Valea Izbuclor* PN - F, comuna Pietroasa, (80,00 ha).

8. FÂNEAȚA IZVOARELOR CRIȘUL PIETROS

Actul de înființare:

Decizia nr. 123 din 1982 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. C - rezervații mixte, *Fânețele naturale din zona de obârșie a Crișului Pietros*, comuna Pietroasa, „proprietate particulară, prezintă o bogată floră spontană de fâneță piemontană cu specii rare având și importanță etnografică legată de cositul, uscatul și adunatul fânului”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații (zone, arii) botanice, nr. crt. 3. *Fâneța izvoarelor Crișul Pietros (Boga)*, comuna Pietroasa, izv. Crișul Pietros, adm. primăria, “floră spontană”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.148. *Fâneța izvoarelor Crișul Pietros* PN - F, comuna Pietroasa, (1,00 ha).

9. CETĂȚILE PONORULUI

Actul de înființare:

Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1625 din 1955 a Republicii Populare Române.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1, nr. crt. 2 – monumente ale naturii și rezervații științifice, *Cetățile Ponorului – Valea Galbenei*, raionul Beiuș.
- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, rezervații naturale, *Cetățile Ponorului*, comuna Pietroasa, O.S. Sudrigiu.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. A - rezervații naturale, *Cetățile Ponorului*, comuna Pietroasa, „fenomen carstic unic din România cu specii de plante de altitudine mare, vegetând în condiții microclimatice deosebite”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 4. Parcul Național Munții Apuseni cu 4.1. *Cetățile Ponorului*, comuna Pietroasa, U.P. II Aleu, u.a. 133, adm. O.S. Sudrigiu, “specii de plante de mare altitudine”, 14,90 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.149. *Cetățile Ponorului* PN-F, comuna Pietroasa, (14,90 ha).

10. VALEA GALBENEI

Actul de înființare:

Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1625 din 1955 a Republicii Populare Române.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1, nr. crt. 2 – monumente ale naturii și rezervații științifice, *Cetățile Ponorului – Valea Galbenei*, raionul Beiuș.
- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, rezervații naturale, *Valea Galbenei*, comuna Pietroasa, O.S. Sudrigiu.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. A - rezervații naturale, *Valea Galbenei*, comuna Pietroasa, „cu Izbul Galbenei, pârâul formând chei strâmte, guri de peșteri, arcade naturale și imense căldări tăiate în calcare”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 4. Parcul Național Munții Apuseni cu 4.3. *Valea Galbenei*, comuna Pietroasa, U.P. III Galbena, u.a. 1-2, 4-6, 70, adm. O.S. Sudrigiu, “vale în canion legată de Cetățile Ponorului”, 60 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.150. *Valea Galbenei* PN-F, comuna Pietroasa, (70,50 ha).

11. VALEA SIGHIȘTELULUI

Actul de înființare:

Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1, nr. crt. 2 – monumente ale naturii și rezervații științifice, *Valea Sighiștelului*, raionul Beiuș.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, rezervații naturale, *Valea Sighiștelului cu peșterile Măgura, Corbeasca și peștera din Dealul Cornii*, comuna Câmpani, O.S. Sudrigiu.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. A - rezervații naturale, *Valea Sighiștelului*, comuna Câmpani, „cu peste 30 de peșteri valoroase din punct de vedere carstologic, speologic, biospeologic și paleontologic”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 1. *Valea Sighiștelului*, loc. Sighiștel, U.P. IV Chișcău, u.a. 85-88, 92, 97-102, amonte loc. Sighiștel, “40 de peșteri”, 420,40 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt.

2.151. *Valea Sighiștelului* PN - F, comuna Câmpani, satul Sighiștel, (412,60 ha).

12. PIETRELE BOGHII

Actul de înființare:

Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, rezervații naturale, *Pietrele Boghii*, comuna Pietroasa, O.S. Sudrigiu.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. A - rezervații naturale, *Pietrele Boghii*, comuna Pietroasa, „abrupturi de calcar cu prveliști cuprinzătoare înspre depresiunea Beiușului și munții Codru Moma”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 3, rezervații (zone, arii) geologice, nr. crt. 1. *Pietrele Boghii*, com. Pietroasa, U.P. II Aleu, u.a. 101-104, 106, 107, 110, adm./custode O.S. Sudrigiu, “stâncării, cascade”, 56,30 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.152. *Pietrele Boghii* PN - F, com. Pietroasa, (38,40 ha).

13. SĂRITOAREA BOHODEIULUI

Actul de înființare:

Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1, nr. crt. 2 – monumente ale naturii și rezervații științifice, *Cascada Bohodeiului*, raionul Beiuș.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, rezervații naturale, *Săritoarea Bohodeiului*, comuna Pietroasa, O.S. Sudrigiu.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. A - rezervații naturale, *Săritoarea Bohodeiului*, comuna Pietroasa, „cascadă de circa 80 metri înălțime cu izvoarele pe coasta Vârfului Bohodei, loc de cuibărire a acvilei de munte – monument al naturii”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7 rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 4.4. *Săritoarea Bohodeiului*, com. Pietroasa, U.P. II Aleu, u.a. 24-26, adm. O.S. Sudrigiu, “cu cascade și stânci; loc cuibărit acvile”, 32,90 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.153. *Săritoarea Bohodeiului* PN - F, com. Pietroasa, (32,90 ha).

14. CETATEA RĂDESEI

Actul de înființare:

Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1, nr. crt. 2 – monumente ale naturii și rezervații științifice, *Cetatea Rădesei – Izvoarele Someșului Cald*, raionul Beiuș.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, rezervații naturale, *Cetățile Rădesei*, comuna Pietroasa, O.S. Sudrigiu.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. A - rezervații naturale, *Cetatea Rădesei*, comuna Pietroasa.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 4.2. *Cetatea Rădesei*, com. Beliș, Izvorul Someșului Cald, adm. O.S. Beliș, “tunel subteran de mari proporții”, 20,00 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.154. *Cetatea Rădesei* PN - F, com. Budureasa, (20,00 ha).

15. POIANA FLORILOR**Actul de înființare:**

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. C - rezervații mixte, *Poiana Florilor*, comuna Pietroasa, „(proprietate particulară) cu bogată floră spontană de fâneață montană (și rezervație etnografică) legată de cositul, uscatul și adunatul fânului”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 4.10. *Poiana Florilor*, comuna Pietroasa, trapez 1:25.000 L34-58 Ad, 11 km E loc. Pietroasa, 3 km de Cetățile Ponorului, adm. O.S. Sudrigiu, “floră spontană de fâneață montană și rezervație etnografică”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.155. *Poiana Florilor* PN - F, comuna Pietroasa, (1,00 ha).

16. PLATOUL CARSTIC PADIȘ**Actul de înființare:**

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. C - rezervații mixte, *Platoul carstic Padiș - depresiunea Vărășoaia – Poiana Ponor*, comuna Pietroasa, „unitate biogeografică, parte integrantă din complexul carstic

al munților Bihor, cu valori peisagistice și turistice deosebite”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 4.5. *Platoul carstic Padiș*, comuna Pietroasa, 16 km E loc. Pietroasa, adm. O.S. Sudrigiu, obs. “unitate biogeografică, peisagistică și turistică deosebită”, 39,00 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.156. *Platoul carstic Padiș* PN - F, comuna Pietroasa, (39,00 ha).

17. DEPRESIUNEA BĂLILEASA

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. C - rezervații mixte, *Depresiunea Bălileasa*, comuna Pietroasa, „cu morfologie carstică cu sisteme de doline și cu vegetație caracteristică”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 4.6. *Depresiunea Bălileasa*, comuna Pietroasa, trapez 1:25.000 L34-58 Abd, Valea Bălilesei, adm. O.S. Sudrigiu, “morfologie carstică cu doline și vegetație caracteristică”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.157. *Depresiunea Bălileasa* PN - F, comuna Pietroasa, (fără menționarea suprafeței).

18. GROAPA DE LA BARSA

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. C - rezervații mixte, *Groapa de la Barsa*, comuna Pietroasa, „cu valoare deosebită carstică, speologică, peisagistică și floristică”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 4. Parcul Național Apuseni cu 4.9. *Groapa de la Barsa*, comuna Pietroasa, 15 km E loc. Pietroasa, U.P. II Aleu, u.a. 124, 127-130, adm. O.S. Sudrigiu, “sistem hidrografic închis, valoros carstic, peisagistic și floristic”, 30,00 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt.

2.158. *Groapa de la Barsa* PN - F, comuna Pietroasa, (30,00 ha).

19. VÂRFUL BISERICA MOTULUI

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. C - rezervații mixte, *Vârful Biserica Moțului*, comuna Pietroasa, „complex de vegetație (forestieră, pajiște)”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 4. Parcul Național Apuseni cu 4.7. *Vârful Biserica Moțului*, com. Pietroasa, sat Pietroasa, 16 km E Pietroasa, U.P. II Aleu, adm. OS Sudrigiu, „vegetație forestieră și de pajiște”, 3,0 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.159. *Vârful Biserica Moțului*, comuna Pietroasa, (3,00 ha).

20. PLATOUL CARSTIC LUMEA PIERDUTĂ

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. C - rezervații mixte, *Platoul carstic „Lumea Pierdută”*, comuna Pietroasa, Ocolul silvic Sudrigiu, „unitate carstică, peisagistică și speologică, pentru complexul de avene: *Gemănata, Avenul Negru, Peștera Căput*”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 4. Parcul Național Apuseni cu 4.8. *Platoul carstic Lumea Pierdută*, com. Pietroasa, sat Pietroasa, U.P. Aleu, u.a. 167, 171, 172, adm. OS Sudrigiu, „cu complexul de avene *Gemănata, Avenul Negru, și Peștera Căput*”, 39,0 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.160. *Platoul carstic Lumea Pierdută* PN – F, com. Pietroasa, (39,0 ha).

21. IZBUCUL INTERMITENT DE LA CĂLUGĂRI

Actul de înființare:

Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1, nr. crt. 2 – monumente ale naturii și rezervații științifice, *Izbul de la Ponoarele*, comuna Cărpinet, raionul Beiuș

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, fenomene carstice și peșteri, *Izbuluc intermitent de la Călugări (Ponoarele)*, loc. Cărpinet, Consiliul Popular Cărpinet.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. C, fenomene carstice și peșteri, *Izbuluc intermitent de la Călugări*, comuna Cărpinet, „fenomen carstic rar întâlnit”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 2. *Izbuluc Călugări*, com. Cărpinet, sat Mănăstirea Izbuluc, U.P. I. Avram Iancu, Mănăstirea Izbuluc, adm./custode OS Hălmăgiu, 14,4 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.1561. *Izbuluc intermitent de la Călugări*, comuna Cărpinet, 14,00 ha.

22. FÂNEATA VALEA ROȘIE

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. A, rezervații botanice, *Fâneța din Valea Roșie*, satul Săldăbagiu de Munte, comuna Cetariu, „cu o floră autentică spontană, cu specii rare în zona de Vest a țării”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații botanice, nr. crt. 1. *Fâneța Valea Roșie Săldăbagiu*, loc. Săldăbagiu de Munte, com. Cetariu, 4 km de Săldăbagiu de Munte, adm. primăria, „floră spontană”, 4 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.162. *Fâneța Valea Roșie*, com. Cetariu, sat Săldăbagiu de Munte, 4,00 ha.

23. FERICE PLAI ȘI HOANCA

Actul de înființare:

Decizia nr. 123 din 1982 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. C, rezervații mixte, *Ferice Plai și Hoanca*, comuna Buntești, „proprietate particulară, cuprinde fânețe naturale piemontane nealterate și cu sălașuri tradiționale pentru perioada cositului”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 4. Parcul Național Apuseni cu 4.11 *Ferice plai și Hoanca*, com. Buntești, sat Ferice, E și N loc. Ferice Măgura Fericii, adm. OS Sudrigiu, „fânețe piemontane nealterate”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt.

2.163. , *Ferice Plai și Hoanca*, comuna Buntești, 0,10 ha.

24. AVENUL CÂMPENEASA CU IZBUCUL BOIU

Actul de înființare:

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. F - rezervații speologice, *Avenul Câmpeneasca - Izbul Boiu*, orașul Vașcău, „cu regim strict de ocrotire”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 11. *Avenul Câmpeneasca cu Izbul Boiu*, oraș Vașcău, 1,5 km S Vașcău, „534 m, cascadă subterană 40 m”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.164. *Avenul Câmpeneasca cu Izbul Boiu*, Orașul Vașcău, 1,00 ha.

25. DEFILEUL CRIȘULUI REPEDE

Actul de înființare:

Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1625 din 1955.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1, nr. crt. 1 – monumente ale naturii și rezervații științifice, *Defileul Crișului Repede*, raionul Aleșd.
- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, rezervații naturale, *Defileul Crișului și peștera de la Vadu Crișului*, Vadu Crișului, Ocolul Silvic Aleșd și Muzeul Oradea.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. A - rezervații naturale, *Defileul Crișului și Peștera de la Vadu Crișului*, comuna Vadu Crișului, „regiune carstică cu peșteri și elemente floristice, vestigii ale unei vegetații xeroterme de odinioară”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 1. *Defileul Crișului Repede cu peștera Vadu Crișului*, comuna Vadu Crișului, U.P. V Șuncuiuș, u.a. 1-8, 94-97, 357,1 ha, adm. OS Aleșd, “ abrupturi, peșteri și floră carstică”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.165. *Defileul Crișului Repede*, comuna Vadul Crișului, (219,70 ha).

26. PEȘTERA CIURULUI PONOR

Actul de înființare:

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. F - rezervații speologice, *Peștera „Ciurului Ponor” – Peștera „Ciurului Izbuc”*, comuna Roșia, cu regim strict de ocrotire.

Alte menționări legislative:

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.166. *Peștera Ciurului Ponor*, Comuna Roșia, 1,00 ha.

27. PEȘTERA CIURULUI IZBUC**Actul de înființare:**

Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, fenomene carstice și peșteri, *Peștera Ciurului Izbuc*, loc. Roșia, Ocolul Silvic Aleșd.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. C – fenomene carstice și peșteri, *Peștera Ciurului*, comuna Roșia, „cu primele urme plantare ale omului cavernicol din țara noastră”.
- Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. F - rezervații speologice, *Peștera „Ciurului Ponor” – Peștera „Ciurului Izbuc”*, comuna Roșia, cu regim strict de ocrotire.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 4. *Peștera Ciurului*, com. Roșia, cca. 4,5 km NV de loc. Roșia, adm./custode OS Beiuș, „resturi urși de cavernă și urme plantare. 1030 m lungime”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.167. *Peștera Ciurului Izbuc*, Comuna Roșia, 0,10 ha.

28. PEȘTERA OSOIU**Actul de înființare:**

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. F, rezervații speologice, *Peștera Osoiu*, comuna Vârciorog, „cu regim strict de ocrotire”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 12. *Peștera Osoiu*, com. Vârciorog, sat. Fâșca, 5 km SE de loc. Fâșca, UP III Vârciorog, u.a. 7A, O.S. Dobrești, „faună cavernicolă și depozit fosilifer”.

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.168. *Peștera Osoiu*, comuna Vârciorog, satul Fâșca, 0,01 ha.

29. PEȘTERA URȘILOR - CHIȘCĂU

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. F – rezervații speologice, *Peștera Urșilor de la Chișcău*, comuna Pietroasa, „cu valoare științifică (paleontologică, speologică, biospeologică) și bogată în concrețiuni integre de o frumusețe deosebită”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 7. *Peștera Urșilor*, loc. Chișcău com. Pietroasa, topo 2080, 1 km S de loc. Chișcău, adm./custode OS Beiuș, „1500 m lungime, schelete de urși de cavernă, sector inf. 700 m, sup. 800 m”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.169. *Peștera Urșilor - Chișcău*, comuna Pietroasa, satul Chișcău, 1,00 ha.

30. PEȘTERA VALEA LEȘULUI

Actul de înființare:

Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1, nr. crt. 1 – monumente ale naturii și rezervații științifice, *Peștera cu Apă din Valea Leșului*, raionul Aleșd.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, fenomene carstice și peșteri, *Peștera cu apă din Valea Leșului* (Remeș), Bulz, Ocolul Silvic Remeș.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. C – fenomene carstice și peșteri, *Peștera cu Apă din Valea Leșului*, comuna Remeș, „cu o bogată faună cavernicolă”.

Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 3. *Peștera cu apă din Valea Leșului*, com. Bulz, sat Bulz, 500 m N de loc. Bulz, U.P. III. Remeș, u.a. 122, adm./custode OS Remeș, „formă cavernicolă”, 0,1 ha.

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.170. *Peștera Valea Leșului*, comuna Bulz, 0,10 ha.

31. PEȘTERA VÂNTULUI

Actul de înființare:

Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1, nr. crt. 1 – monumente ale naturii și rezervații științifice, *Peștera Vântului* de la Șuncuiuș, raionul Aleșd.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, fenomene carstice și peșteri, *Peștera Vântului*, loc. Șuncuiuș, Consiliul Popular Șuncuiuș.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. C – fenomene carstice și peșteri, *Peștera Vântului*, comuna Șuncuiuș, „cea mai lungă din țară, atingând 27 km”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 4. *Peștera Vântului*, com. Șuncuiuș, topo 1378, 1 km E de loc., „40 km”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.171. *Peștera Vântului*, comuna Șuncuiuș, 0,10 ha.

32. PEȘTERA LUI MICULA

Actul de înființare:

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. F, rezervații speologice, *Peștera lui Micula*, com. Pietroasa, cu regim strict de ocrotire.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 10, *Peștera lui Micula*, com. Peștera, sat Giulești, N. Giulești, com. Pietroasa, OS Sudrigiu, „7 km, 513 m altitudine, concrețiuni de gheață”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.172. *Peștera lui Micula*, comuna Pietroasa, sat Giulești, 0,10 ha.

33. PEȘTERA GĂLĂȘENI

Actul de înființare:

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. F, rezervații speologice, *Peștera Gălășeni*, comuna Măgești, cu regim strict de ocrotire.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone,

arii) speologice, nr. crt. 13. *Peștera Gălășeni*, loc. Gălășeni, com. Măgești, topo 86, „2 km S loc. Josani, pe Valea Galbenei”, 0,0025 ha.

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.173. *Peștera Gălășeni*, comuna Măgești, loc. Gălășeni, 0,10 ha.

34. DEFILEUL CRİȘULUI NEGRU LA BORZ

Actul de înființare:

Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 3. *Defileul Crișului Negru la Borz*, loc. Șoimi, com. Șoimi, „între localit. Borz-Șoimi”, U.P. I Prisaca, u.a. 11-13, U.P. VIII Șoimi, u.a. 77, 86-89, 11-13, OS Beiuș, OS Codru Moma.

Alte menționări legislative:

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.174. *Defileul Crișului Negru la Borz*, comuna Șoimi, satul Borz, 12,00 ha.

35. PĂDUREA CU NARCISE DE LA OȘORHEI

Actul de înființare:

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. A, rezervații botanice, *Pădurea cu narcise (Narcissus angustifolius)*, comuna Oșorhei, „în trupul de pădure Alparea”, 50 ha.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații (arii, zone) botanice, nr. crt. 8, *Pădurea cu narcise*, loc. Alparea, com. Oșorhei, 2 km SSE Alparea, OS Oradea, UP V Alparea, u.a. 78, primăria, „narcise”, 2 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.175. *Pădurea cu narcise din Oșorhei*, comuna Oșorhei, 2,00 ha.

36. VÂRFUL CÂRLIGAȚI (VERSANTUL SUDIC)

Actul de înființare:

Decizia nr. 123 din 1982 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. A, rezervații botanice, *Versantul sudic al Vârfului Cîrligați*, comuna Budureasa, „pășune neproductivă – cuprinde o floră rară compusă din elemente dacice și endemice”

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații (zone, arii) botanice, nr. crt. 5. *Vârful Cîrligați (coasta 3)*, loc. Budureasa, com. Bu-

dureasa, topo 127, 1:25.000, 3 km SE loc. Stâna de Vale, Primăria, „floră endemică (dacică)”, 10 ha.

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.176. *Vârful Cârliğați (Versantul Sudic)* PN - F, comuna Budureasa, (10,00 ha).

37. PÂRÂUL PETEA

Actul de înființare:

Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 1149 din 1932

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1, nr. crt. 8 – monumente ale naturii și rezervații științifice, *Rezervația naturală de la Băile 1 Mai* (comuna Sânmartin), oraș Oradea.
- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, rezervații naturale, *Rezervația naturală de la Băile 1 Mai*, loc. Sânmartin, Consiliul Popular Sânmartin și Muzeul Oradea.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. A - rezervații naturale, *Pârâul Pețea*, comuna Sânmartin, „cu nufărul termal (*Nymphaea lotus* var. *thermalis*) element subtropical, relictar; melcul *Melanopsis parreyssi*; roșioara endemică (*Scardinius erythrophthalmus racovitzai*)”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 7, rezervații (arii, zone) mixte (inclusiv peisagistice), nr. crt. 2. *Băile 1 Mai pârâul Pețea*, Băile 1 Mai com. Sânmartin, topo 239, 612, 611, S loc. Rontău, 4 ha, “*Nymphaea lotus* var. *thermalis* și *Melanopsis parreyssi*”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.177. *Pârâul Pețea*, Comuna Sânmartin, 4,00 ha.

38. DEALUL PACĂU

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. A – rezervații botanice, *Dealul Pacău cu bujorul banatic*, comuna Șoimi, Ocolul silvic Beiuș, „valoare botanică deosebită pentru prezența bujorului banatic (*Paeonia officinalis* ssp. *banatica*) într-o vegetație xerotermă – vestigiu fitoistoric”, 8 ha.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații (zone, arii) botanice, nr. crt. 14. *Dealul Pacău cu bujorul banatic*, loc. Șoimi, com.

Șoimi, 5 km SE loc. Borz, OS Codru Moma, UP VIII, u.a.66, 75, Primăria, „bujor banatic”, 15 ha.

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.178. *Dealul Pacău*, comuna Șoimi, 15,00 ha.

39. POIANA CU NARCISE DE LA GORONIȘTE

Actul de înființare:

Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, rezervații naturale, *Poiana cu narcise de la Goroniște (Gurbediu)*, loc. Tulca, Ocolul Silvic Tinca.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. A – rezervații naturale, *Poiana cu narcise de la Goroniște*, comuna Tinca, „cu specia *Narcissus angustifolius* la cea mai joasă altitudine din țară”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații (arii, zone) botanice, nr. crt. 2. *Poiana de narcise Goroniște*, loc. Gurbediu, com. Tinca, U.P.I Goroniște, u.a. 122, 123, 127 și 128, OS Tinca, „narcise, *Narcissus angustifolius*”, 1 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.179. *Poiana de narcise de la Goroniște*, comuna Tinca, 1,00 ha.

40. PIATRA GRĂITOARE (COASTA DE S-E A BRĂIESEI)

Actul de înființare:

Decizia nr. 123 din 1982 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. A, rezervații botanice, *Versantul sud-estic al Pietrei Grăitoare numit Coasta Brăiesei*, comuna Budureasa, „pășune neproductivă – prezintă fenomene crionivale cu o vegetație relictară”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații (zone, arii) botanice, nr. crt. 4. *Piatra Grăitoare (coasta SE Brăiesei)*, loc. Budureasa, com. Budureasa, topo 151, 1:25.000, Vf. Vlădeasa, lângă coasta Brăiesei, între V. Drăganului și V. Cuculata, Primăria, „vegetație relictă crionivală”, 5 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.180. *Piatra Grăitoare (coasta S-E a Brăiesei)*, comuna Budureasa, 5,00 ha.

41. VALEA IADEI CU SYRINGA JOSIKAEA

Actul de înființare:

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. A, rezervații botanice, *Rezervația cu liliacul transilvănean (Syringa josikaea)*, loc. Remeți, „specie relictară, endemică în Carpați (liziera pădurii pe ambii versanți ai văii Iadului de la Dealul Mare până la Poiana)”, 2,00 ha.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații (arii, zone) botanice, nr. crt. 10. *Liliacul carpatin (Syringa josikaea)*, loc. Remeți, com. Bulz, Valea Iadei, OS Remeți, UP IV Iadolina, u.a. 104-118, UP VI Iadolina u.a. 64-71, Primăria, „liliac carpatin (endemism)”, 0.50 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.181. *Valea Iadei cu Syringa josikaea*, comuna Bulz, sat Remeți, 2,00 ha.

42. PĂȘUNEA CU CORYNEPHORUS DE LA VOIEVOZI

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. A – rezervații botanice, . *Pășunea cu Corynephorus*, satul Voievozi, comuna Șimian, Cooperativa agricolă de producție, „singura stațiune viguroasă cu specia atlantică mediteraneană *Corynephorus canescens* (familia graminee)”, 5 ha.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații (arii, zone) botanice, nr. crt. 12. *Pășunea cu Coryneforus canescens*, loc. Șimian, com. Șimian, Primăria, „specie mediteraneană”, 5 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.182. *Pășunea cu Coryneforus de la Voievozi*, comuna Șimian, 5,00 ha.

43. COMPLEXUL HIDROGRAFIC VALEA RECE

Actul de înființare:

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. A, rezervații botanice, *Complexul sistemului hidrologic Valea Rece*, comuna Sălacea, „cu vegetație lacustră rară și avifaună caracteristică”, 80,00 ha.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații (zone, arii) botanice, nr. crt. 7. *Valea Rece la Sălacea*, loc. Sălacea, com. Sălacea, loc. Sălacea, Primăria, „floră acvatică și lacustră, faună acvatică specifică”, 2 ha.

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.183. *Complexul hidrografic Valea Rece*, comuna Sălacea, 2,00 ha.

44. LACUL CICOS

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. A – rezervații botanice, *Lacul Cicoș*, comuna Săcueni, Ocolul silvic Săcueni, „mlaștină cu specii relictare, sfagnete, plauri și arinișe plutitoare compacte”, 10 ha.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 1, rezervații (zone, arii) botanice, nr. crt. 11. *Lacul Cicoș*, loc. Olosig, com. Săcueni, NV Săcueni, UP II Săcueni, u.a. 42, Primăria, „mlaștină relictă”, 10 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.184. *Lacul Cicoș*, comuna Săcueni, 10,00 ha.

45. GRUIUL PIETRII

Actul de înființare:

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. E – rezervații paleontologice, *Gruicul Pietrii*, comuna Lugașu de Jos, „valoare științifică deosebită, cu resturi de reptile fosile de vârstă triasică”

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 5, rezervații (zone, arii) paleontologice, nr. crt. 3. *Gruicul Pietrii*, loc. Lugașu de Sus, com. Lugașu de Jos, topo 1115, 4 km N loc. Lugașu de Sus, pe Valea Huții, „reptile triasice” 0,04 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.185. *Gruicul Pietrii*, comuna Lugașu de Sus, 0,40 ha.

46. CALCARELE TORTONIENE DE LA MIHELEU

Actul de înființare:

Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1 – monumente ale naturii și rezervații științifice, nr. crt. 7, *Punctul fosilifer de la Miheleu (locul numit Piatra Neamțului)*, raionul Oradea.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, locuri fosilifere, *Calcarele tortoniene “Piatra Neamțului” de la Miheleu*, loc. Lăzăreni, Consiliul Popular Lăzăreni.

- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. B – locuri fosilifere, *Calcarele tortoniene de la Miheleu*, comuna Lăzăreni, „din miocenul mediu cu specii de gasteropode și echinoderme”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 5, rezervații (zone, arii) paleontologice, nr. crt. 7. *Calcarele tortoniene de la Miheleu*, loc. Miheleu, com. Lăzăreni, 1 km NE Miheleu, „briozoare, spongieri, bivalve și gasteropode”, 0,01 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.186. *Calcarele tortoniene de la Miheleu*, comuna Lăzăreni, 0,10 ha.

47. LOCUL FOSILIFER DE PE DEALUL ȘOMLEU

Actul de înființare:

Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1 – monumente ale naturii și rezervații științifice, nr. crt. 7, *Punctul fosilifer de la Betfia (Dealul Șomleului)*, raionul Oradea.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, locuri fosilifere, *Locurile fosilifere pe de Dealul Șomleu și “Hudra Bradii”*, loc. Sânmartin, Consiliul Popular Sânmartin.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. B – locuri fosilifere, *Punctele fosilifere de pe Dealul Șomleu*, comuna Sânmartin, „cu resturi de vertebrate fosile, cu numeroase elemente termofile din perioada cuaternară”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 5, rezervații (zone, arii) paleontologice, nr. crt. 4. *Punct fosilifer Dealul Șimleului*, loc. Băile 1 Mai – Betfia, com. Sânmartin, SE loc. Betfia, „vertebrate fosile termofile cuaternare”, 0,1 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.187. *Locul fosilifer de pe Dealul Șimleului*, comuna Sânmartin, satul Betfia, 5 ha.

48. CALCARELE TORTONIENE DE LA TĂȘAD

Actul de înființare:

Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1 – monumente ale naturii și rezervații științifice, nr. crt. 7, *Punctul fosilifer de la Tășad (Valea Cernișoarei)*, raionul Oradea.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, locuri fosilifere, *Calcarele tortoniene din Valea Cernioara Tășad*, loc. Drăgești, Consiliul Popular Drăgești.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. B – locuri fosilifere, *Calcarele tortoniene de la Tășad*, comuna Drăgești, „cu depozite marine din epoca miocenă medie”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 5, rezervații (zone, arii) paleontologice, nr. crt. 6. *Calcarele tortoniene de la Tășad*, loc. Tășad, com. Drăgești, NE. loc. Tășad, „cu bivalve și gasteropode”, 0,05 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.188. *Calcarele tortoniene de la Tășad*, comuna Drăgești, 0,40 ha.

49. LOCUL FOSILIFER DIN VALEA LIONII-PEȘTIȘ**Actul de înființare:**

Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, locuri fosilifere, *Locul fosilifer din Valea Lionii (Peștiș)*, loc. Aleșd, Ocolul Silvic Aleșd.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. B – locuri fosilifere: *Punctul fosilifer din Valea Lionii - Peștiș (Aleșd)*, „depozit de vârstă triasică cu reptile primitive”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 5, rezervații (zone, arii) paleontologice, nr. crt. 1. *Punct fosilifer Valea Lionii*, loc. Peștiș, 2 km NE loc. Peștiș, O.S. Aleșd, U.P. II Poiana Florilor, u.a. 128, 0,01 ha, “reptile mezozoice (triasic)”.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.189. *Locul fosilifer din Valea Lionii - Peștiș*, orașul Aleșd, satul Peștiș, (0,01 ha).

50. LENTILA 204 BRUSTURI CORNET**Actul de înființare:**

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. E – rezervații paleontologice, *Lentila 204 Brusturi - Cornet*, comuna Aștileu, Întreprinderea minieră Dobrești, „depozit fosilifer cu resturi de dinosaurieni cretacici (reptile) incluse în bauxită de slabă calitate”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 5, rezervații (zone, arii) paleontologice, nr. crt. 2. *Lentila 204 Cornet*, loc. Cornet, com. Aștileu, SV loc. Șuncuiuș, DJ 764 lângă IM Dobrești, „dinozauri”, 0,1 ha
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.190. *Lentila 204 Brusturi - Cornet*, comuna Aștileu, 0,10 a.

51. CALCARELE CU HIPURII DIN VALEA CRIȘULUI**Actul de înființare:**

Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1, nr. crt. 1 – monumente ale naturii și rezervații științifice, *Punctul fosilifer de la Valea Crișului (Valea Negruții)*, raionul Aleșd.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, locuri fosilifere, *Reciful cu Hipurii Valea Negruții*, loc. Bratca, Consiliul Popular Bratca.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. B – locuri fosilifere, *Calcarele cu hipurii din Valea Crișului*, comuna Bratca, „de vârstă cretacică cu un imens recif coralier cu lamelibranchiate marine”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 5, rezervații (zone, arii) paleontologice, nr. crt. 5. *Calcarele cu hipurii Valea Crișului*, loc. Valea Crișului, com. Bratca, reper loc. Delureni (Valea Neagră), „recifuri fosilifere”, 0,4 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.191. *Calcarele cu hipurii din Valea Crișului*, comuna Bratca, 0,40 ha.

52. LOCUL FOSILIFER DE LA CORNIȚEL**Actul de înființare:**

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. E - rezervații paleontologice, *Punctul fosilifer de la Cornițel*, comuna Borod, „cu resturi de plante fosile de vârstă pliocenă”, 0,5 ha.

Alte menționări legislative:

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.192. *Locul fosilifer de la Cornițel*, comuna Borod, 0,01 ha.

53. PESTERA MEZIAD**Actul de înființare:**

Decizia nr. 55 din 1967 a Sfatului Popular al Regiunii Crișana, art. 1, nr. crt. 2 – monumente ale naturii și rezervații științifice, *Peștera Meziad*, raionul Beiuș.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 261 din 1971 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, fenomene carstice și peșteri, *Peștera Meziad*, loc. Meziad, Întreprinderea balneoclimaterică Felix.
- Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 1, capit. C – fenomene carstice și peșteri, *Peștera Meziad*, comuna Meziad, „una din cele mai cunoscute peșteri din țară”.
- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone. arii) speologice, nr. crt. 5. *Peștera Meziad*, loc. Meziad, com. Remetea, 3 km NE de loc. Meziad, U.P. IV, Meziad, u.a. 37, 38, OS Beiuș, “ are 5 etaje, holul la intrare are L=160 m și l=30 m”, 0,1 ha.
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.193. *Peștera Meziad*, com. Remetea, 0,1 ha.

54. COLONIA DE PĂSĂRI DE LA PĂDUREA RĂDVANI**Actul de înființare:**

Decizia nr. 251 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. unic, capit. B, rezervații zoologice, *Colonia de păsări din Pădurea Rădvani*, comuna Cefa, „loc de cuibărire a speciilor de stârci (egreta mică, stârcul de noapte, stârcul cenușiu)”, 50 ha.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 2, rezervații (arii, zone) zoologice, nr. crt. 2. *Colonia de păsări din Pădurea Rădvani*, loc. Cefa, com. Cefa, Pădurea Rădvani, OS Oradea, UP VIII Mihiș, u.a. 11 B, OS Oradea, „Stârcul cenușiu, Stârcul de noapte, Egreta mică”, 3 ha..
- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.194. *Colonia de Păsări din Pădurea Rădvani*, comuna Cefa, 3,00 ha.

55. IZVOARELE MEZOTERMALE RĂBĂGANI**Actul de înființare:**

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. B – rezervații zoologice, *Izvoarele subtermale de la Răbăgani*, „cu faună malacologică relictară”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 2, rezervații (arii, zone) zoologice, nr. crt. 1. *Izvoarele mezotermales Răbăgani*, loc. Răbăgani, com. Răbăgani, , topo 317, parcela Baie, 500 m N loc. Răbăgani, „faună malacologică relictă”, 0,5 ha..

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.195. *Izvoarele mezotermale Răbăgani*, comuna Răbăgani, 0,50 ha.

56. PEȘTERA VACII

Actul de înființare:

Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 14. *Peștera Vacii*, loc. Roșia, „formațiune carstică”

Alte menționări legislative:

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.196. *Peștera Vacii*, comuna Roșia, 0,10 ha.

57. PEȘTERA GRUIEȚ

Actul de înființare:

Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 15. *Peștera Gruieț*, loc. Roșia, „formațiune carstică”.

Alte menționări legislative:

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.197. *Peștera Gruieț*, comuna Roșia, 0,10 ha.

58. PEȘTERA IGRITA

Actul de înființare:

Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 17. *Peștera Igrita*, loc. Peștera, com. Aștileu, „formațiune carstică”.

Alte menționări legislative:

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.198. *Peștera Igrita*, comuna Aștileu, 0,10 ha.

59. PEȘTERA FARCU

Actul de înființare:

Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 16. *Peștera Farcu*, loc. Roșia, „formațiune carstică”.

Alte menționări legislative:

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.199. *Peștera Farcu*, comuna Roșia, 0,10 ha.

60. PEȘTERA TOPLITA

Actul de înființare:

Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 4, rezervații (zone, arii) speologice, nr. crt. 18. *Peștera Toplița*, loc. Lunca Sprie, com. Dobrești, „formațiune carstică”.

Alte menționări legislative:

- Legea nr. 5 din 2000, anexa nr. I, 2.0. rezervații și monumente ale naturii, nr. crt. 2.200. *Peștera Toplița*, comuna Dobrești, 0,10 ha.

61. PEȘTERA SMEILOR DE LA ONCEASA**Actul de înființare:**

Hotărârea Guvernului nr. 2151 din 2004, nr. III.1. monument al naturii, *Peștera Smeilor de la Onceasa* (Parcul Natural Apuseni), comuna Budureasa, subparcela 143C% din U.P. IV Ponor, Ocolul Silvic Beliș, 0,5 ha.

62. COMPLEXUL CARSTIC DIN VALEA PONORULUI**Actul de înființare:**

Hotărârea Guvernului nr. 2151 din 2004, nr. IV.9. rezervație naturală, *Complexul Carstic din Valea Ponorului* (Parcul Natural Apuseni), localitatea Budureasa, parcelele nr. 131A, 131B%, 131C, 131D, 131E, 132A%, 132B, 137A%, 137B%, 138A, 138B, 139V, 140A, 140B%, 140C, 168A% din U.P. IV Ponor, Ocolul Silvic Beliș (aprox. 167,5 ha) și peșterile Peștera Ponorul Mare, Peștera Piatra Altarului, Peștera Rece, Peștera Diaclaza, Peștera Poarta Alunului, Izbul Alunului Mic, și Peștera cu Oase; 168 ha.

63. SISTEMUL CARSTIC PEȘTERA CERBULUI – AVENUL CU VACĂ**Actul de înființare:**

Hotărârea Guvernului nr. 2151 din 2004, nr. IV.10. rezervație naturală, *Sistemul carstic Peștera Cerbului – Avenul cu Vacă* (Parcul Natural Apuseni), localitatea Budureasa, parcelele și subparcelele silvice nr. 110A, 106%, 110C, 109%, 108A, 108B, 107A, 107D, 107E, din U.P. IV Ponor, Ocolul Silvic Beliș (aprox. 44,5 ha) și peșterile Cerbului, Avenul cu Vacă; 45 ha.

Rezervații naturale și monumente ale naturii de interes județean**1. POARTA BIHORULUI****Actul de înființare:**

Decizia nr. 22 din 1981 a Consiliului Popular al Județului Bihor, art. 2, capit. D - rezervații geologice, *Poarta Bihorului*, orașul Nucet, Ocol silvic Vașcău, „cu valoare peisagistică și importanță documentară pentru coroziunea turbionară a apelor,

odinioară subterane”.

Alte menționări legislative:

- Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliului Județean Bihor, anexa 3, rezervații (zone, arii) geologice, nr. crt. 2. *Poarta Bihorului*, orașul Nucet, sat Băița, între Băița Plai și Ștei, cursul superior al Crișului Băița, „eroziuni turbionare”.

2. REZERVAȚIA DE STÂRCI CENUȘII DIN PĂDUREA DE STEJARI DE LA SĂCUENI

Actul de înființare:

Hotărârea Consiliului Județean Bihor nr.101 din 30 august 2005, *Rezervație de stârci cenușii din pădurea de stejar de la Săcueni*, com. Săcueni, „situată pe teritoriul administrativ al orașului Săcueni, satul Olosig, în apropierea Lacului Cicoș – rezervație naturală mixtă, cu S = 10,00 ha, precum și trupul de pădure TR. Pucioasa – arboret rezervă semincer de stejar cu vârsta 110 ani, grupa I funcțională –de protecție, pe o suprafață de 7,20 ha”.

Discuții

Decizia nr. 19 din 1995 a Consiliul Județean Bihor, prin articolul 11, a abrogat toate Hotărârile sau Deciziile anterioare privind rezervațiile naturale și monumentele naturii de pe teritoriul județului Bihor, respectiv cele din 1931-1932, 1950, 1971, 1981, 1982 și 1992.

Punctul fosilifer de la Cornițel, declarat în 1981, prin Decizia nr. 251, a fost omis în Decizia nr. 19 din 1995, deci radiat, conform articolului nr. 11, dar a fost, ulterior, inclus în Legea nr. 5 din 2000, devenind arie naturală de interes național.

Există, în județul Bihor, pe lângă cele 65 de rezervații naturale și monumente ale naturii, prezentate mai sus, și alte zone care ar merita incluse pe listele de protecție, dacă nu la nivel național, măcar la nivel județean: *Cheile Mișidului - Valea Mișidului*, com. Șuncuiuș, *Punctul fosilifer de la Dinamitieră*, com. Vadu Crișului, *Punctul fosilifer din Cariera Recea*, com. Șuncuiuș, *Punctul fosilifer din Dealul Misei*, comuna Roșia sau *Sistemul carstic Cornu Munților - Valea Rea*, *Avenul V5 - din Poiana Vărășoia*, *Peștera din Poiana Vărășoia* din Padiș.

În documentele studiate apar frecvent greșeli în redactarea materialelor dar și de dactilografieră, creând confuzii cu privire la localizarea sau denumirea unor arii protejate sau specii ocrotite. Apar, cum ar fi în Decizia nr. 22 din 23 ianuarie 1981, corecturi și completări aduse în *Decizia* tipărită în *Buletinul oficial* față de cea dactilografiată și aprobată în ședința executivă. Un caz aparte, cu reper-

cursiuni actuale, e dat de preluarea din Decizia nr. 19 din 1995 a 60 de rezervații și monumente ale naturii și includerea *ad litteram* în Legea nr. 5 din 2000, fără corectarea prealabilă a greșelilor, apărând *Peștera Farcz* (în loc de *Farcu*), *Peștera Grust* (în loc de *Gruieț*), *Locul fosilifer de pe Dealul Șimleului* (în loc de *Șomleu*), *Groapa de la Bârșa* (în loc de *Barsa*).

Pe lângă greșelile „istorice”, care abundă în localizarea ariilor protejate, *Avenul din Hoanca Urzicarului* și *Peștera din Piatra Ponorului* sunt alte exemple de aceeași natură, dar de dată recentă. *Avenul din Hoanca Urzicarului* este trecut, în Legea nr. 5 din 2000, ca aparținând de comuna Roșia Montană, jud. Alba, dar în *Planul de management al Parcului Natural Apuseni* este inclus în cadrul comunei Pietroasa, jud. Bihor, ca o corectare a legii adusă de administrator.

Peștera din Piatra Ponorului este trecută, tot în Legea nr. 5 din 2000, ca aparținând de comuna Mărgău, jud. Cluj, dar în *Planul de management al Parcului Natural Apuseni* este considerată o greșeală, fiind inclusă în cadrul comunei Budeasa, jud. Bihor.

În concluzie, este necesară revizuirea listei rezervațiilor și monumentelor naturii din județul Bihor pentru a le defini cât mai corect sub aspectul: denumirii, localizării (administrative și topografice), suprafeței, tipului de rezervație și motivului ocrotirii, operațiune ce presupune implicarea unui colectiv de specialiști, coordonați la nivelul Consiliului Județean Bihor.

Bibliografie

- *** Sfatul Popular al Regiunii Crișana - Decizia nr. 55/1967.
- *** Consiliul Popular al Județului Bihor - Decizia nr. 261/1971.
- *** Consiliul Popular al Județului Bihor - Decizia nr. 22/1981.
- *** Consiliul Popular al Județului Bihor - Decizia nr. 251/1981.
- *** Consiliul Popular al Județului Bihor - Decizia nr. 123/1982.
- *** Consiliul Județean Bihor - Decizia nr. 19/1995.
- *** Guvernul României - Legea nr. 5/2000.
- *** Guvernul României - HG nr. 2151/2004.
- *** Consiliul Județean Bihor - Hotărârea nr.101/2005.

ANEXĂ

LISTA ARIILOR NATURALE PROTEJATE DIN JUDEȚUL BIHOR

Parcuri naturale

1. Parcul Natural Apuseni - Ordinul MAPPM din 27 ianuarie 1990
2. Parcul Natural Cefa - HG nr. 1.217 din 2 decembrie 2010

Situri de Importanță Comunitară (SCI), ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România

- conform O.M. nr. 1.964 din 13 decembrie 2007.

1. ROSCI0002 Apuseni
2. ROSCI0008 Betfia
3. ROSCI0016 Buteasa
4. ROSCI0020 Câmpia Careiului
5. ROSCI0021 Câmpia Ierului
6. ROSCI0025 Cefa
7. ROSCI0042 Codru Moma
8. ROSCI0049 Crișul Negru
9. ROSCI0050 Crișul Repede amonte de Oradea
10. ROSCI0061 Defileul Crișului Negru
11. ROSCI0062 Defileul Crișului Repede-Pădurea Craiului
12. ROSCI0068 Diosig
13. ROSCI0084 Ferice-Plai
14. ROSCI0098 Lacul Peșea

15. ROSCI0104 Lunca Inferioară a Crișului Repede
16. ROSCI0145 Pădurea de la Alparea
17. ROSCI0155 Pădurea Goroniște
18. ROSCI0185 Păduricea de la Santău
19. ROSCI0200 Platoul Vașcău
20. ROSCI0220 Săcueni
21. ROSCI0240 Tășad
22. ROSCI0260 Valea Cepelor
23. ROSCI0262 Valea Iadei
24. ROSCI0267 Valea Roșie

- conform O.M. nr. 2.387 din 29 septembrie 2011.

25. ROSCI0291 Coridorul Munții Bihorului - Codru Moma
26. ROSCI0322 Muntele Șes
27. ROSCI0324 Munții Bihor
28. ROSCI0347 Pajiștea Fegernic
29. ROSCI0350 Lunca Teuzului
30. ROSCI0387 Salonta

Situri de protecție specială avifaunistică (SPA) ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România

- conform H.G. nr. 1.284 din 24 octombrie 2007.

1. ROSPA0015 Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru
2. ROSPA0016 Câmpia Nirului-Valea Ierului
3. ROSPA0067 Lunca Barcăului
4. ROSPA0081 Munții Apuseni-Vlădeasa

5. ROSPA0097 Pescăria Cefa-Pădurea Rădvani

6. ROSPA0103 Valea Alceului

- conform H.G. nr. 971 din 5 octombrie 2011.

7. ROSPA0115 Defileul Crișului Repede-Valea Iadului

8. ROSPA0123 Lacurile de acumulare de pe Crișul Repede

Rezervații și monumente ale naturii declarate la nivel național

– conform Legii nr. 5 din 6 martie 2000

Cod	Denumirea	Localizarea	Suprafața (ha)
2.141.	Groapa Ruginoasă - Valea Seacă PN-F	Orașul Nucet, satul Băița	(20,40)
2.142.	Pietrele Galbenei PN-F	Comuna Pietroasa	(6,30)
2.143.	Piatra Bulzului PN-F	Comuna Pietroasa	(1,40)
2.144.	Ghețarul Focul Viu PN-F	Comuna Pietroasa	(0,10)
2.145.	Avenul Borțigului PN-F	Comuna Pietroasa	(0,10)
2.146.	Vârful Buteasa	Comuna Bulz	2,00
2.147.	Molhașurile din Valea Izbuclor PN-F	Comuna Pietroasa	(80,00)
2.148.	Fâneața Izvoarelor Crișul Pietros PN-F	Comuna Pietroasa	(1,00)
2.149.	Cetățile Ponorului PN-F	Comuna Pietroasa	(14,90)
2.150.	Valea Galbenei PN-F	Comuna Pietroasa	(70,50)
2.151.	Valea Sighiștelului PN-F	Comuna Câmpani, satul Sighiștel	(412,60)
2.152.	Pietrele Boghii PN-F	Comuna Pietroasa	(38,40)
2.153.	Săritoarea Bohodeiului PN-F	Comuna Pietroasa	(32,90)
2.154.	Cetatea Rădesei PN-F	Comuna Budureasa	(20,00)
2.155.	Poiana Florilor PN-F	Comuna Pietroasa	(1,00)
2.156.	Platoul Carstic Padiș PN-F	Comuna Pietroasa	(39,00)
2.157.	Depresiunea Bălileasa PN-F	Comuna Pietroasa	-
2.158.	Groapa de la Bârsa PN-F	Comuna Pietroasa	(30,00)
2.159.	Vârful Biserica Moțului PN-F	Comuna Pietroasa	(3,00)
2.160.	Platoul carstic Lumea Pierdută PN-F	Comuna Pietroasa	(39,00)
2.161.	Izbuluc intermitent de la Călugări	Comuna Cărpinet	14,40

2.162.	Fâneața Valea Roșie	Comuna Cetariu, satul Săldăbagiu de Munte	4,00
2.163.	Ferice Plai și Hoanca	Comuna Buntești	0,10
2.164.	Avenul Câmpeneasa cu Izbul Boiu	Orașul Vașcău	1,00
2.165.	Defileul Crișului Repede	Comuna Vadul Crișului	219,70
2.166.	Peștera Ciurului Ponor	Comuna Roșia	1,00
2.167.	Peștera Ciurului Izbul	Comuna Roșia	0,10
2.168.	Peștera Osoiu	Comuna Vârciorog, satul Fășca	0,10
2.169.	Peștera Urșilor-Chișcău	Comuna Pietroasa, satul Chișcău	1,00
2.170.	Peștera Valea Leșului	Comuna Bulz	0,10
2.171.	Peștera Vântului	Comuna Șuncuiuș	0,10
2.172.	Peștera lui Micula	Comuna Pietroasa, satul Giulești	0,10
2.173.	Peștera Gălășeni	Comuna Măgești, satul Gălășeni	0,10
2.174.	Defileul Crișului Negru la Borz	Comuna Șoimi, satul Borz	12,00
2.175.	Pădurea cu narcise din Oșorhei	Comuna Oșorhei	2,00
2.176.	Vârful Cârligați (Versantul Sudic) PN-F	Comuna Budureasa	(10,00)
2.177.	Pârâul Peșea	Comuna Sânmartin	4,00
2.178.	Dealul Păcău	Comuna Șoimi	15,00
2.179.	Poiana cu narcise de la Goroniște	Comuna Tinca	1,00
2.180.	Piatra Grăitoare (coasta de S-E a Brăiesei)	Comuna Budureasa	5,00
2.181.	Valea Iadei cu Syringa josichaea	Comuna Bulz, satul Remeți	2,00
2.182.	Pășunea cu Corynephorus de la Voievozi	Comuna Simian	5,00
2.183.	Complexul hidrografic Valea Rece	Comuna Sălacea	2,00
2.184.	Lacul Cicoș	Comuna Săcuieni	10,00
2.185.	Gruul Pietrii	Comuna Lugașu de Jos	0,40
2.186.	Calcarele tortoniene de la Miheleu	Comuna Lăzăreni	0,10
2.187.	Locul fosilifer de pe Dealul Șimleului	Comuna Sânmartin, satul Betfia	5,00
2.188.	Calcarele tortoniene de la Tășad	Comuna Drăgești	0,40
2.189.	Locul fosilifer din Valea Lionii-Peștiș	Orașul Aleșd, satul Peștiș	0,01

2.190.	Lentila 204 Brusturi - Cornet	Comuna Aștileu	0,10
2.191.	Calcarele cu hippuriți din Valea Crișului	Comuna Bratca	0,40
2.192.	Locul fosilifer de la Cornișel	Comuna Borod	0,01
2.193.	Peștera Meziad	Comuna Remetea	0,10
2.194.	Colonia de Păsări de la Pădurea Radvani	Comuna Cefa	3,00
2.195.	Izvoarele mezotermale Răbăgani	Comuna Răbăgani	0,50
2.196.	Peștera Vacii	Comuna Roșia	0,10
2.197.	Peștera Grust	Comuna Roșia	0,10
2.198.	Peștera Igrîța	Comuna Aștileu	0,10
2.199.	Peștera Farcz	Comuna Roșia	0,10
2.200.	Peștera Toplița	Comuna Dobrești	0,10
Jud. Alba			
2.60.	Avenul din Hoanca Urzicarului PN-F	Com. Roșia Montană, satul Vârtop	1,00
Jud. Cluj			
2.337.	Peștera din Piatra Ponorului PN-F	Comuna Mărgău	2,00

PN-F - Rezervații și monumente ale naturii incluse în perimetrul Parcului Natural Munții Apuseni

- conform H.G. nr. 2.151 din 30 noiembrie 2004

1. Peștera Smeilor de la Onceasa (Parcul Natural Apuseni), 0,5 ha, III s, com. Budureasa
2. Complexul Carstic din Valea Ponorului (Parcul Natural Apuseni), 168 ha, IV s, com. Budureasa
3. Sistemul Carstic Peștera Cerbului - Avenul cu Vacă (Parcul Natural Apuseni), 45 ha, IV s, com. Budureasa

